

Møteprotokoll

Bispemøtet februar 2021

Møtedato: 15. – 19. februar 2021

Møtested: Digitalt

Til stede: Olav Fykse Tveit, preses
Atle Sommerfeldt, visepreses
Jan Otto Myrseth
Solveig Fiske
Stein Reinertsen
Anne Lise Ådnøy
Halvor Nordhaug
Ingeborg Midttømme
Herborg Finnset
Ann-Helen Fjeldstad Jusnes
Olav Øygard

Andre: Thomas Berbom, fung. generalsekretær
Marita Solberg Bjerke, rådgiver
Sven Thore Kloster, rådgiver
Elise Sandnes, stiftsdirektør Oslo (påtroppende gen.sekr.)

Sak 3/21 Liturgisaker

Konfirmasjonstidens liturgi

Sammendrag

Bispemøtet har fått oversendt saken «Konfirmasjonssak etter Kirkemøtet 2020» til behandling.

Saken «05/20 Konfirmasjonstidens gudstjenester» ble behandlet på Kirkemøtet i 2020 og sendt tilbake til Kirkerådet med innspill fra saksbehandlingen og med ønske om enkelte endringer i liturgien. Kirkerådet imøteser Bispemøtets behandling.

Vedtak

Bispemøtet takker Kirkerådet for arbeidet med «Konfirmasjonssak etter Kirkemøtet 2020», og støtter i hovedsak helhetsvurderingene og endringsforslag som er fremlagt i dokumentet. Bispemøtet vedtar følgende kommentarer og endringsforslag som blir gjort rede for nedenfor.

Disse forslagene ivaretar de anliggender som ble fremført fra kirkemøtes behandling og som ligger til grunn for Kirkerådets forslag, men representerer det Bispemøtet vurderer som enda bedre formuleringer til bruk i konfirmasjonstidens gudstjenester.

Særskilte pretekster

Sammendrag

Nemnd for gudstjenesteliv (NFG) skal etter gjeldende gudstjenesteordning foreslå for Kirkerådet seks særskilte pretekster for hvert kirkeår. Disse sendes til Bispemøtet for uttalelse. Vedtak om nye særskilte tekster ligger for øyeblikket etter tidsskjema, blant annet som følge av usikkerhet rundt ordningen med særskilte pretekster. Det vedlagte saksdokument fra Kirkemøtet i januar skisserer dette (KR 25/21).

Kirkerådet vedtok på sitt møte den 29. januar 2021 særskilte pretekster for kirkeåret 2021-2022. I vedtaksformuleringen fra møtet i Kirkerådet heter det: «*Saken sendes Bispemøtet til uttalelse. Kirkerådet ber om at Bispemøtet oppgir alternative forslag til tekster dersom noen av de vedtatte tekstene blir strøket.*»

Bispemøtet skal i denne omgang vurdere de særskilte pretekstene som er foreslått for kirkeåret 2021/2022, eventuelt oppgi alternative forslag til tekster.

Det vil være nødvendig å arbeide videre med ordningen om særskilte pretekster og vurdere om denne ordningen skal opprettholdes. Kirkerådet ønsker at NFG tar initiativ overfor Bispemøtet til en konsultasjon som drøfter de praktiske og prinsipielle sidene ved ordningen.

Vedtak

Bispemøtet viser til saken «Særskilte prekentelekster for kirkeåret 2021-2022», behandlet og vedtatt av Kirkerådet den 29.01.21 (KR 25/21).

Bispemøtet ber om en vurdering av om denne ordningen skal opprettholdes og at dette behandles på Kirkemøtet 2021.

Bispemøtet drøftet bruken av tekster fra Det gamle testamentet som prekentelekster. På denne bakgrunn vedtas de tre særskilte prekentelekstene Kirkerådet har foreslått for Såmannssøndagen, 2. søndag i treenighetstiden og 10. søndag i treenighetstiden for kirkeåret 2021-2022.

Sak 4/21 Føringer for utlysning av Olavsstipend 2022

Sammendrag

Bispemøtet har siden 2014 hatt ansvaret for forvaltningen og tildelingen av Olavstipendet.

Årshjulet for Olavstipendet tilsier at Bispemøtet på februarmøtet skal vedta antall stipender som skal lyses ut, og om visse temaområder skal prioriteres.

Olavstipendet for 2020 ble tildelt sokneprest, Silje Kivle Andreassen, sokneprest i Holmlia menighet, Oslo bispedømme og Kjersti Gautestad Norheim, sokneprest i Birkeland menighet, Bjørgvin bispedømme, med et prosjekt kalt: *"Kirken på urbane tettsteder. Presters erfaringer med - og muligheter for - samhandling med lokalmiljøet"*.

Prosjektperioden er nettopp fullført, og som et ledd i å få en mer formell avslutning på prosjektet har det vært arrangert et miniseminar der prosjektet og deres forskning ble presentert. Det er også et uttrykk for en tydeligere forventning fra Bispemøtets side om at prosjekter som blir tildelt støtte skal gi et håndfast resultat.

Det har vært gode prosjekter som har fått støtte de siste årene, men tilfanget av søknader har variert en del. For Olavstipendet 2021 kom det inn totalt 5 søknader. Det er en pågående samtale å sikre en god informasjon, økning av søkerantallet og kvaliteten på de søknadene som kommer. Dette er et ansvar som ligger både lokalt og sentralt. Et ledd i dette er å vurdere temaer som Bispemøtet ser at det er behov for å få belyst i kirken oppimot overføringsverdi i lokalkirken og som har potensiale for et godt tilfang av gode søknader.

Vedtak

Bispemøtet tildeler ett stipend for 2022. Utlysningen gjøres åpen for alle søknader innen praktisk-kirkelige eller praktisk-teologiske temaområder, men vil særlig imøtese søknader som tematiserer: «*Kirkens nærvær gjennom digitale medier i koronaens tid*»

SAK 5/21 Retningslinjer for utforming av søknad til Olavstipendet

Sammendrag

Denne saken består av to deler: En gjennomgang av saksbehandling og prosjektvurdering av Olavstipend, samt en revidering av retningslinjer for utforming av søknad til Olavstipend.

Bispemøtet har siden 2014 hatt ansvaret for forvaltningen og tildelingen av Olavstipendet som ble overdratt fra Kulturdepartementet til Bispemøtet. Stipendet ble opprettet for å øke kunnskapen om kirkens rolle i samfunnet, og for å styrke kirkens kompetanse til å løse dens oppgaver. Stipendet vil primært bidra til utvikling av praktisk-teologisk kunnskap og kunnskap om praktisk prestedtjeneste, men kan også gis til prosjekter knyttet til tradisjonelle fag-teologiske disipliner når slike prosjekter vurderes som aktuelle ut fra stipendets formålsbeskrivelse.

Stipendets formål er å gi prester som ikke er innenfor et tradisjonelt etter- og videreutdanningsløp eller en forskerutdanning (doktorgrad/PhD), en mulighet til å fordype seg innenfor tema med relevans for den praktiske prestedtjenesten.

Det har vært gode prosjekter som har fått støtte de siste årene, men tilfanget av søknader har variert en del. Det er en pågående samtale å sikre god informasjon, økning av søkerantallet og kvaliteten på de søknadene som kommer inn. Dette er et ansvar som ligger både lokalt og sentralt. Derfor bør det igangsettes et arbeid med å se på hele saksbehandlingen og prosjektvurderingen til Olavstipendet for å sikre større søknadstilgang og for å høyne søknadenes faglige kvaliteter.

Vedtak

Bispemøtets sekretariat igangsetter et arbeidet med endring av saksbehandling og prosjektvurdering av Olavstipendet i tråd med saksorienteringen og de innspill som ble fremmet under møtet.

Formålet er å stimulere til at flere søker med utgangspunkt i sin praksis som prester.

Det vil bli tilbudt veiledning også i utarbeiding av søknaden. Bispemøtet kan også være behjelpelig med å finne en veileder for den som blir tildelt stipendet. Retningslinjene for utforming av søknad til Olavstipend revideres som foreslått og gjøres gjeldende for utlysningen i 2021.

Sak 6/21 EVU saker

Sammendrag

Bispemøtet behandler saker knyttet til etter- og videreutdanning (EVU) på sine møter i oktober og februar. Til dette møtet foreligger behandling av utlysning av kurs med frist 15. september 2021.

Vedtak

Foran søknadsfristen for EVU-søknader den 15. september 2021 vedtar Bispemøtet særlig å prioritere søkere til følgende kurs:

- GT kurs (VID)
- Pilegrim i historie og samtid (TF) (utlysning utsettes fra våren 2021 til høsten 2021)
- PKU (MF)
- Sannhetskommisjoner, forsoning og helbredelse av minner (KUN-VID)
- Pastoral lederutvikling (PLU) (VID)

Bispemøtet ønsker videre:

- «Ledelse roller og samspill i menighetene» utlyses våren 2022 med oppstart høsten 2022.
- AVU utlyses våren 2022 med oppstart høsten 2022.

Sak 7/21 Navneendring VTP/VTVT

Sammendrag

Styringsgruppa for Veien til prestetjeneste (STVTP) behandlet på sitt møte i september 2018 en sak der man ville ha en gjennomgang av hele VTP-programmet (STVTP sak 14/18). Dette ble videre vedtatt av Bispemøtet i oktober 2018. Det ble lagt fram en prosjektplan, som ble revidert med en tidsplan høsten 2019. Det har vært et mål at hele prosessen med gjennomgangen av VTP og VTVT-ordningen skulle være ferdig i løpet av 2020, og det har ligget som et premiss i arbeidet til

Styringsgruppen for VTP sitt arbeid med dette, at man i 2021 endrer navnet på programløpet til «Veien til vigsling» for alle faggruppene.

Dette er naturlig å se i forlengelsen av vedtak gjort i BM sak 41/18 der det tas til orde for å endre navnet på ordinasjonssamlingene til vigslingssamlinger. Styringsgruppen for VTP gjorde i sitt møte i september 2020 vedtak om navneendring og at forslag til navneendring oversendes til Bispemøtet for behandling (STVTP sak 23/20). En slik navneendring medfører ingen endring av programmets oppbygging eller innhold.

Som et resultat av navneendring må det igangsettes et arbeid med å revidere VTP-brosjyren og en oppdatering av eksisterende informasjon om VTP/VTVT på Bispemøtets nettside.

Vedtak

Bispemøtet vedtar at de vigslingsforberedende programmene *Veien til prestedtjeneste* (VTP) og det vigslingsforberedende programmet *Veien til vigslet tjeneste* VTVT endres til et felles navn *Veien til vigsling* (VTV).

Sak 8/21 Klimauttalelse

Sammendrag

I Kirkemøtets vedtak i saken om forbruk og rettferd (KM 11/01) i 2001 heter det i vedtakets punkt 5 at «*Kirkemøtet oppfordrer biskopene til i fellesskap å utforme et hyrdebrev om miljø og rettferd, for å understreke den klare sammenhengen mellom tro og liv som tar hensyn til miljø og rettferdighet*».

Et utkast til uttalelse ble lagt frem for Bispemøtet i oktober 2020 (BM 65/20) og har etter dette blitt redigert av arbeidsgruppen og bispemøtets arbeidsutvalg.

Forslag til klimauttalelse har vært sendt ut til bispekollegiet tidligere og er bearbeidet med de innspill som har kommet inn.

Vedtak

Bispemøtet vedtar teksten «*Guds skaperverk – vårt hjem. Tro, håp og handling. Et budskap om vårt kristne kall i møte med klimakrisen fra Bispemøtet i Den norske kirke*».

Teksten publiseres og sendes til menigheter i Den norske kirke.

Sak 9/21 Valg av Bispemøtets AU

Sammendrag

Etter § 9 i Bispemøtets forretningsorden velges arbeidsutvalget for to år av gangen, og valget skjer på årets første møte i det år det skal foretas valg. I februar 2019 ble det sittende arbeidsutvalget valgt jfr. sak BM 17/19, hvilket tilsier at nytt arbeidsutvalg skal velges på møtet i februar 2021.

Etter forretningsordenen § 9 består arbeidsutvalget av preses, visepreses og et tredje medlem. Da preses etter ny ordning ikke er på valg, skal det velges visepreses og et tredje medlem.

Det har i mange år vært praksis å velge et varamedlem til arbeidsutvalget. Det har også vært vanlig praksis at varamedlemmet møter fast på alle møter.

Vedtak

Bispemøtet velger biskop Ingeborg Midttømme til visepreses for perioden februar 2021 - februar 2023. Biskop Ann Helen Jusnes velges til medlem av arbeidsutvalget og biskop Jan Otto Myrseth velges til varamedlem for samme periode.

Sak 10/21 Oppnevninger

Sammendrag

Bispemøtet oppnevner biskoper til deltakelse i ulike råd og utvalg. I tillegg oppnevnes biskoper av andre organer i ulike sammenhenger.

Det er behov for nye oppnevninger da flere av periodene nå går ut. Vedlagt ligger oppdatert liste over de oppnevninger som i dag er gjeldene med aktuelle perioder.

Vedtak

Bispemøtet oppnevner biskopene til følgende råd og utvalg.

Sak 11/21 Bispemøtets studietur

Sammendrag

Bispemøtet har tidligere vedtatt å avvikle studietur i august/september 2021. På grunn av covid-situasjonen vil det trolig denne gangen være vanskelig å gjennomføre en reise utenlands.

Derfor er det fremmet forslag om en studietur i Norge, i Øst-Finmark.

Vedtak

Bispemøtet vedtar studietur til Øst-Finmark, 30.08 – 04.09.2021 slik skisse til reisepålegg foreligger, med de innspill som fremkom i møtet.

AU bes arbeide videre med dette sammen med biskopene Olav Øygard og Herborg Finnset.

Sak 12/21 Den norske kirkes globale oppdrag

Sammendrag

Det henvises i denne sammenheng til dokumenter vedlagt «Den norske kirkes globale oppdrag» (KR 7/21). Saken skal behandles på Kirkemøtet 2021 og er satt opp på Bispemøtets sakliste da den har relevans for Bispemøtet og biskopenes arbeid.

Den norske kirke tilhører Guds verdensvide kirke, en universell, grensesprengende og inkluderende kirke. Denne saken gir Kirkemøtet anledning til å bekrefte og reflektere over Den norske kirkes globale identitet og oppdrag.

Kirkemøtet skal drøfte hvordan kirkens utførelse av sitt globale oppdrag kan styrkes gjennom strategiske føringer. Det er et mål at engasjementet blir mer tilgjengelig, slik at flere kjenner at de tilhører et verdensvidt fellesskap og får mulighet og lyst til å engasjere seg i økumenisk og internasjonalt arbeid.

Vedtak

Bispemøtet har drøftet saken om Kirkens globale oppdrag og har merket seg at KR har bedt MKR legge frem nye forslag til vedtak. Bispemøtet er også gjort kjent med MKRs vedtak i 23.-24.november 2020 og protokollen fra MKRs møte 2.-3.februar 2021.

Bispemøtet har følgende innspill:

1. Sakens forslag til vedtak i Kirkemøtet bør bearbeides i tråd med MKRs drøftinger og vedtak.
2. Det må tydeliggjøres i saksdokumentet og i forslagene til vedtak hva som vil være Den norske kirkes spesielle strategi og satsinger i årene fremover.
3. De særlige forpliktelsene Dnk har som en del av det lutherske fellesskap organisert i LWF må fremheves sammen med forpliktelsene til aktiv medvirkning i Kirkenes Verdensråd og Konferansen av Europeiske Kirker som de representative hovedaktørene i vårt globale og europeiske kirkelige samarbeid.
4. Biskopenes ansvar for å fremme og sikre kirkens enhet må innarbeides.
5. BM ber om at en særlig vurderer hvordan Dnk kan bli en aktiv aktør i det økumeniske og interreligiøse arbeidet i Europa.
6. I tråd med MKRs vedtak i november bør en generell drøfting av misjonsbegrepet behandles i en egen sak.
7. Organiseringen i Norge av samarbeidet med spesialiserte organisasjoner som har et internasjonalt engasjement om Den norske kirke kirkes globale oppdrag gjøres til en egen sak, og må inkludere i tillegg til de nåværende organisasjonene i SMM, Kirkens Nødhjelp, Bibelselskapet og barne- og ungdomsorganisasjoner med internasjonalt arbeid. Organiseringen anbefales vedtatt av Kirkerådet.
8. Bispemøtet ber om å få saken tilbake til behandling før den legges frem for Kirkemøtet.

Sak 13/21 Medlemskap ved faste vigslede stillinger i Dnk

Sammendrag

Bispemøtet får her oversendt en utredning om medlemskap ved faste vigslede stillinger i Dnk, i lys av kirkeavtalen mellom Dnk og Metodistkirken i Norge. Bispemøtet får den oversendt av Mellomkirkelig råd, og bes om å uttale seg om saken.

Vedtak

Bispemøtet takker Kirkerådets arbeidsgruppe for utredningen om medlemskap ved faste vigslede stillinger i Den norske kirke.

Bispemøtet ser behovet for å endre Den norske kirkes regelverk slik at medlemmer av Metodistkirken i Norge, der disse oppfyller kvalifikasjons- og egnethetskravene for vigslede stillinger i Den norske kirke, også kan ha faste vigslede stillinger i Den norske kirke uten å måtte melde seg ut av Metodistkirken. Bispemøtet ber i tråd med dette Kirkerådet utrede ferdig alternativ d) (dobbelmedlemskap) og b) (tilgang ved dispensasjon fra biskop) slik at det eventuelt kan forberedes en sak om regelendringer i tråd med disse alternativene som kan behandles på Kirkemøtet 2022.

Sak 14/21 Bispemøtets møteplan

Sammendrag

Det er tidligere fastsatt møteplan for Bispemøter frem til og med 2021.

Bispemøtets AU behandlet møteplan for 2021 – 2024 på sitt møte den 7. desember 2020 og fremmer følgende forslag til Bispemøtet.

2021 (allerede fastsatt)

Februar (uke 7) 15. – 19. februar

Mai (uke 20) 19. – 20. mai

Oktober (uke 42) 18. – 22. oktober

2022

Februar (uke 7) 14. – 18. februar

Mai (uke 20) 18 – 19 mai

Oktober (uke 42) 17. – 21. oktober

Nordisk bispemøte uke 26

2023

Februar (uke 7) 13. – 17. februar

Mai (uke 21) 22. – 23. mai

Oktober (uke 42) 16. – 20. oktober

2024

Februar (uke 7) 12. – 16. februar

Mai (uke 20) 14. – 15. mai

Oktober (uke 42) 14. – 18. oktober

Vedtak

Møteplan for 2021 – 2024 fastsettes med de endringer som fremkom i møtet.

Sak 15/21 Fosterdiagnostikk og etikk

Sammendrag

Før jul 2020 mottok Bispemøtet et brev fra Roar Strømme, på vegne av inkluderingsrådgiverne i Dnk, hvor rådgiverne ber biskopene om hjelp til å løfte de etiske problemstillingene knyttet til fosterdiagnostikk, gjerne i samarbeid med medisinerne og etikere som har arbeidet med disse spørsmålene. Bispemøtet må vurdere hva det skal svare på henvendelsen.

Vedtak

Bispemøtet takker for notatet om forsterdiagnostikk og etikk fra inkluderingsrådgiverne i Den norske kirke, ved Roar Strømme. Bispemøtet gir uttrykk for sitt engasjement for denne saken. Bispemøtet ber sekretariatet følge opp denne saken videre og forberede den med tanke på behandling i bispemøtet i mai 2021.

Sak 16/21 Utvalg om Den norske kirkes relasjon til jødedom og jøder

Sammendrag

Som en oppfølging av tidligere Kirkemøte-vedtak, samt oppfølging av tidligere engasjement og arbeid i Bispemøtet (BM) og Mellomkirkelig råd (MKR), er det ønskelig at det oppnevnes et faglig utvalg som kan levere en bred teologisk utredning om Den norske kirkes relasjon til jødedom og jøder.

Dels fordi Kirkemøtet i sak «KM 15/16 Religionsmøte og dialog» adresserer både BM og MKR, og dels fordi utvalget bør ha et bredt teologisk perspektiv som inkluderer bl.a. politisk historie, menneskerettigheter og antisemittismeforskning, er det ønskelig at BM og MKR samarbeider om å opprette utvalget. De to kirkelige organene vil imidlertid behandle den ferdige utredningen hver for seg.

I denne saken får BM presentert et utkast til mandat for et slikt utvalg. Utkastet er forberedt av sekretariatene til BM og MKR. BM bes om å drøfte utkastet, foreta evt. justeringer og videresende det til MKR for tilslutning. BM bes også om å drøfte mulige medlemmer av utvalget, men delegere til BM-AU og MKR-AU å foreta den endelige oppnevningen i tråd med de foreskrevne kriteriene i mandatet.

Vedtak

Med de endringer som framkom i møtet stiller Bispemøtet seg bak mandatet for et utvalg til å arbeide med Den norske kirkes relasjon til jødedom og jøder. Bispemøtet delegerer til Bispemøtets arbeidsutvalg å utnevne medlemmer til utvalget i tråd med mandatets kriterier og i samarbeid med Mellomkirkelig råds arbeidsutvalg.

17/21 Kvalifikasjonskrav for kirkelige stillinger

Sammendrag

Bispemøtet ble informert av Kirkerådets direktør om denne saken etter at høringsrunden er gjennomført. Det ble særlig drøftet status for evalueringsnemnda i tiden som kommer, og hvilke ordninger som eventuelt kan erstatte den åpning som har vært gitt gjennom §6 i kvalifikasjonskravene.

Vedtak

1. Bispemøtet støtter endring av tjenesteordning og kvalifikasjonskrav for kateketer, diakoner og kantorer.
2. Bispemøtet mener at det normalt skal være et krav om at gjennomført pastoral-teologisk utdanning ved en av de godkjente norske universitet/høgskoler er et vilkår for å bli ordinert til prest i Den norske kirke.
3. Bispemøtet støtter at det i kvalifikasjonskravene heter at «Personer som har fylt 35 år på tidspunktet for tilsetting, kan også tilsettes på følgende grunnlag:
Fullført mastergrad eller tilsvarende samt i eller utenfor graden:
 - a. 120 studiepoeng, hvorav 30 på mastergradsnivå, innen de tradisjonelle teologiske hoveddisipliner, hvor områdene Det nye testamentet, lutherske bekjennelsesskrifter og nyere norsk kirkehistorie skal være dekket og
 - b. praktisk-teologisk utdanning ved, eller godkjent av, høgskole eller universitet med rett til å tildele cand.theol.-grad.
4. Bispemøtet ønsker at det utredes nærmere om og hvordan det kan legges til rette for at personer med annen utdanning eller spesielle kvalifikasjoner får tilstrekkelig kompetanse til å kunne bli tatt opp på praktisk-teologisk utdanning, ettersom utdanningsinstitusjonene har endret sine krav til slikt opptak av kandidater som ikke fyller kvalifikasjonskravene med godkjent cand.theol. grad eller mastergrad.
5. Bispemøtet forutsetter at de som blir godkjent av evalueringsnemnda for innværende år, kan gjennomføre sin utdanning som planlagt.
6. Bispemøtet ser ikke behovet for ytterligere retningslinjer for når det kan gis fullmakt til prestedtjeneste uten ordinasjon i lys av Tjenesteordning for biskoper § 10,2. ledd, men vil fortsette med jevne mellomrom sin samtale i Bispemøtet om hvordan dette praktiseres.